HE 97/2021

Niku Määttänen, Helsingin yliopisto ja Helsinki GSE

Talousvaliokunta, 8.6.2021

Miksi heikosti kannattavien yritysten tukemista tulee yleensä välttää?

- Hidastaa tuottavuuden kasvua jarruttamalla luovaa tuhoa, jossa korkean tuottavuuden yritykset kasvavat ja matalan tuottavuuden yritykset pienenevät tai poistuvat markkinoilta kokonaan.
  - Korkean tuottavuuden yritykset eivät voi kasvaa (pitkään), jos matalan tuottavuuden yrityksistä ei vapaudu työvoimaa.
- Parempi huolehtia yritystoiminnan yleisistä edellytyksistä ja tukea suoraan työttömäksi jääviä ihmisiä.
- Toisaalta myös yksittäisten yritysten isot voitot kannattaa sallia (eikä esim. verottaa kokonaan pois).

Miksi vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen koronakriisissä on kuitenkin ollut perusteltua?

- Pandemiassa on kyse riskistä, joka on yrityksen omista toimista riippumaton, mutta jota vastaan ei voi ostaa kattavaa vakuutusta.
  - Valtiovalta voi nostaa hyvinvointia huolehtimalla vaikeasti vakuutettavien riskien jakamisesta kaikkien kesken. Tämä koskee jossakin määrin myös yritysten omistajia (erityisesti yrittäjiä).
- Syytä välttää tilannetta, jossa merkittävä osa yrityksistä ajautuu konkurssiin samaan aikaa.
  - Konkurssiaallon myötä työttömyys nousisi pitkäksi aikaa, sillä uusien tuotantoketjujen perustaminen vie aikaa.
  - Rahoitusmarkkinat eivät huomioi konkurssiaallon aiheuttaman työttömyyden nousun yhteiskunnallisia kustannuksia.
- Kustannustuen määräytymistä koskevat ehdot ovat minusta varsin järkevät.

Tuen mitoitus ja kesto

- Kustannustuen hyödyt voivat jäädä niiden haittoja pienemmiksi, jos yrityksiä tuetaan liian pitkään.
- Tarve kustannustuen tapaiselle vastikkeettomalle tuelle selvästi pienempi kuin aikaisemmin.
  - Yrityksillä on jo ollut aikaa sopeuttaa toimintaansa.
  - Rokotteiden ansiosta tulevaisuudennäkymät aikaisempaa kirkkaammat, minkä olettaa helpottavan yritysten mahdollisuuksia saada yksityistä rahoitusta.
  - Työllisyys on jo hyvin lähellä koronakriisiä edeltänyttä tasoa.
- On toki vaikea sanoa tarkasti, milloin poikkeusolosuhteilla perusteltu yritysten tukeminen tulisi kokonaan lopettaa.
- Minusta hallituksen tulisi vähintäänkin varoa antamasta yrityksille lupausta, että ne voivat saada vastikkeetonta tukea vielä tässä esityksessä kuvatun neljännen hakukierroksen jälkeenkin.
  - Sulkemiskorvaus helpommin perusteltavissa.